

Hij verkneukelt zich. Morgen is het weer zo ver. Dan laadt hij z'n team de VIP-bus in. Schoolreisje geblazen met zowel de ploeg van *Wat vindt Nederland?* als van *Echt Waar?!* Moet je voorstellen, zo met al die medewerkers en cabaretiers op weg naar Terschelling. Hapje, drankje, met z'n allen de boot op en dan het hotel in. En vanochtend was hij nog mee op excursie in de schoolbus van zijn elfjarige zoon. Jack Spijkerman. Geboren en gebleven onderwijzer in hart en nieren. Altijd bereid het nog een keer uit te leggen.

"Tv moet je niet gebruiken om voortdurend je vinger te heffen"

Annemiek Schrijver | Timo Sorber

Zijn ogen glanzen van voorpret als hij vraagt of het opnameapparaatje hopelijk nog uit staat. Ik kan dat bevestigen, maar zeg dat ik de mededeling ondanks dat wel onthouden kan: ooit kwam een befaamde publieke omroepcollega ter ore dat Jack sinds jaar en dag die schoolreisjes voor zijn onvolprezen personeel organiseerde. De collega wilde weten waar zoiets te declareren viel en begreep maar niet dat Jack het allemaal zelf bekostigde.

Want hij is gezellig. En slim. Dat zijn niet zijn eigen woorden, maar een conclusie die al heel gauw te trekken valt. Zodra je oog in oog met hem staat. Zonder een team vindt hij er namelijk niks aan. Dus is hij gul in wat hij zelf graag heeft: saamhorigheid, gemeenschap. De erfenis van zijn zeer goed gereformeerde opvoeding en zijn socialistische grondwater. Die binding mist hij in deze tijd van toenemende individualiteit. Vandaar zijn glansogen nu. Want morgen is het weer zover. En of hij zich nu rood of commercieel uit: die ene onbezonnen jeugddroom blijft nog als een staf overeind en ooit zal het er van komen. De grote Sinterklaas-show. In een klein theater als Bellevue in Amsterdam. Een maandje, meer ook niet. Cadeautjes voor volwassenen. En dan weet je het wel.

Keten

Momenteel maakt en presenteert Jack Spijkerman weer dat het een lieve lust is. Het gaat hem zichtbaar goed. Dat is hem ook op televisie aan te zien. Ronduit aantrekkelijk, zo'n presentator die het zelf ook allemaal ziet zitten. Het doet denken aan de dagen van weleer. Die van de radio en van het grote keten. Jack bevestigt dat. En net als bij *Kopspijkers* op de radio ging ook *Wat vindt Nederland?* over de actualiteit. Nu, bij *Echt Waar?!*, heeft hij te maken met twee cabaretiers met wie hij nooit eerder heeft gewerkt en die hij voor de eerste opname nauwelijks gezien had. Ruben van der Meer en Tijn Beckand. Over keten gesproken. "John de Mol kwam met dit format. Op zaterdag had ik de laatste opname van *Wat vindt Nederland?* en op dinsdag

zaten we al aan *Echt Waar?!*. Het klikte onmiddellijk met Ruben en Tijn. Dat kon niet mis gaan. Hoewel je met name aan de bonk energie Ruben wel even moet wennen, maar dat was zo gebeurd."

Dit trio klopt. Ook niet verwonderlijk. Jack heeft altijd met eigenzinnige, ongeleide cabaretiers gewerkt. In feite is hij er zelf nog steeds één. Niet in de zin van in het theater staan, maar wel al grappen bedenkend. "In *Wat vindt Nederland?* had ik veel plezier in die actualiteit en nu geniet ik van die twee dwaze mannen en hun invallen. We repeteren namelijk minimaal."

In *Echt Waar?!* zoekt het team een bewezen feit en verzint het tegendeel, zodat het publiek moet raden naar de waarheid. Neem nu zo'n onderzoek over welke vrouw een man het fijnst vindt ruiken. Je zou verwachten dat dat een lekker jong ding is dat stoomt van vruchtbaarheid. Het tegendeel is het geval: de gemiddelde man blijkt zich het liefst te laven aan de geruststellende geur van een oudere dame. Daar bedenken de grappenmakers dan een mooie sketch omheen met een oudere prachtvrouw en een lekker meisje in een cabine waarin ze beide vrouwengeuren goed kunnen opsnuiven. En nee, niet alleen dit soort onwaarschijnlijke wetenswaardigheden halen de show, anders zou het weer voorspelbaar worden.

Fluitend naar school

"Neem het pianoconcert voor de linkerhand van Ravel," zegt Jack. "Dat is voor iemand gemaakt die nog maar één arm had. Niemand weet natuurlijk wie dat was. Daar bedenken wij dan een geloofwaardig tweede verhaal bij."

Ja, dat is natuurlijk heerlijk om te doen. Zeker voor een onderwijzer die later leraar godsdienst, Nederlands en handvaardigheid is geworden. Spijkerman ging altijd fluitend naar school, zelfs naar zijn bewerkelijke MAVO-kids. Denk niet dat zijn gang naar Hilversum een armoedige vlucht was. Hoewel de overgang van een uurtje handenarbeid met de radio aan naar een doodstil samenzijn in de les godsdienst voor zowel leraar als klas niet altijd meeviel. Overigens

"Het klikte onmiddellijk met Ruben en Tijn"

ESTHER DULLER:
"DE MEDIWERELD KOMT BIJNA
OM IN MENSEN DIE ZICHZELF
ENORM BELANGRIJK EN
SERIEUS VINDEN"

p95

heeft Jack in die jaren, waarin hij beroepshalve alle wereldgodsdiensten bestudeerde, moeten concluderen dat het allemaal niet waar kan zijn. Hoewel hij zich nog wel een tijd gelaafd heeft aan de spiritualiteit van Huub Oosterhuis. Dit terzijde, want allemaal al lang geleden. Maar Spijkerman beweert lachend altijd te blijven doceren. Hij kan zelfs de nieuwe kwestie van het nog uit te zenden programma niet goed voor zich houden. Waarom mannen tepels hebben. Dat is namelijk echt niet zo moeilijk als je even doordent. Wij beginnen in de moederschoot toch allen als dezelfde wezens? Pas later ontwikkelt het ene baby'tje een penis en houdt het andere wezentje het voor gezien met die kleine clitoris. Dus hebben we allemaal tepels voor je weet maar nooit.

Shag

Oké, nog een paar uitzendingen van *Echt Waar?!*. En dan? Jack wuift overmoedig: "Na *Wat vindt Nederland?* zou ik stoppen, maar vielen er ineens gaten in de programmering en kwam programmadirecteur RTL 4 Erland Galjaard naar John de Mol of er nog ideeën waren." En de hoge heren zijn zo blij met *Echt Waar?!*, dat ze er waarschijnlijk nog wel een poosje mee door willen gaan. In januari, de Postcodeleertijd, zal *Wat vindt Nederland?* wel weer van zich laten horen. En Jack is en blijft in dienst van Talpa, waar hij creatief meedenkt met mensen en programma's. Ook schrijft hij aan een komedie. Er is meer leven dan op de buis alleen. Ook al is hij in roddelbladen afgebeeld als gedesillusioneerde eenzame man op een bankje in het Vondelpark, de

"Ik heb nog dezelfde principes als vroeger"

werkelijkheid is natuurlijk veelkleuriger en genuanceerder. Ja, Jack is gescheiden en heeft twee klaplongen gehad. Hij rookte namelijk een pak shag per dag. Ongelofelijk hoeveel pijn die longen deden toen het zo mis met hem ging. Nooit meer roken of denken dat verslaving ook maar iets heeft uit te staan met creativiteit. Want voor Thomas Berge heeft hij zojuist geheel shagloos een liedje weten te schrijven. En hij is weliswaar gescheiden, maar staat wel op het punt om met de moeder van zijn zoon en die elfjarige zelf vijf dagen naar New York te gaan. Nee, hij kan zich niet voorstellen dat de mensen die zo vol afgrijzen fulmineerden over zijn overstap van de VARA naar Talpa jaloers op hem zouden zijn. Waarom zouden ze? Jack is nog immer dezelfde met een huisje aan het strand in IJmuiden. Hij heeft geen enkele yppenbehoefte om de meute te ontvluchten door in de chiquere duinen te gaan huizen.

"Zolang mijn zoon mij nog herkent als zijn vader, zit ik goed," glimlacht Spijkerman. "Ik heb nog dezelfde principes als vroeger. Mijn vrienden zijn nog steeds dezelfde. In tegenstelling tot wat er wel gedacht wordt, heb ik niemand verloren. Als men goed naar Talpa heeft gekeken, heeft men daar alle cabaretiers kunnen zien. Behalve Paul Groot en Owen Schumacher, maar die waren zelf al weg gegaan bij *Kopspijkers*." Ook Erik van Muiswinkel en Bert Visscher zitten regelmatig aan deze mooie keukentafel. Hoe verklaart Jack dan die roddelzucht? Hij blijft maar onbevangen kijken, als hij zich

afvraagt: "Was het misschien meer algemene boosheid dat De Mol het voetbal en goeie mensen binnenhengelde? Linda heeft men nooit iets kwalijk genomen, maar ik ging van de VARA naar de vijand. Och, die verwarring snap ik wel."

Engagement

Maar nog steeds is Spijkerman links, geëngageerd, maakt hij zich zorgen en boos. Alleen heeft hij nu toevallig even geen programma waarin hij dat kan of wil tonen. "Tv moet je niet gebruiken om voortdurend je vinger te heffen. Maar ik vind me wel op om Wilders. Die man van de vrijheid van meningsuiting heeft z'n broeder Hero Brinkman een zwijgplicht opgelegd! Dat mensen die man niet doorzien... Dat snap je toch niet! Ik vind dat wel heel, heel, heel erg zorgelijk." Maar het zou niet kloppen als wordt gedacht dat met zijn overstap naar de commerciële televisie Jacks engagement geheel en al is verdwenen. *Wat vindt Nederland?* is het eerste programma dat een peiling liet houden over de vraag of Wouter Bos moest blijven en onderzocht onze mening over de PVV en Rita Verdonk. Jacks goed gereformeerde basis zal hem tot in lengte van dagen manen om iets waardevols aan deze wereld bij te dragen. En och, de perceptie van het publiek. Jack haalt zijn schouders op. "Mijn leven bestaat uit vertrouwen en niet uit wantrouwen." Dat klinkt als een ferm besluit en dat is het natuurlijk ook. Jack weet heus wel dat zijn woorden zwaar wegen, maar kan het niet laten om in de kroeg gewoon zichzelf te zijn en hardop te melden wat hij op z'n lever

"Gerrie Mühren zei me ooit: 'Jij hebt geen bal benul van voetbal, maar je moet trainer van Ajax worden!'"

heeft. Hij hoort heus zijn naam wel als 'ie gewoon de boodschappen doet. Iemand moet het doen.

Maar als ook dit avontuur bij RTL 4 was mislukt, dan had Spijkerman toch wel heel erg gebaald. Ja, dit rijke, luxe leven is hem zomaar in de schoot geworpen. En niet alleen in het zijne, want dan had deze teamspeler er geen lol in gehad. En of je eigen programmamakerlol iets te maken heeft met plezier van het publiek? Mmm, misschien wel... Ooit had Jack een kunstprogramma bij de VARA en met de eenduidige ernst van zijn team kon hij niet uit de voeten, dus de formule flopte.

Hij lacht als een jongetje: "Ik wil niet opscheppen, maar oud-speler van Ajax Gerrie Mühren zei me ooit: 'Jij hebt geen bal benul van voetbal, maar je moet trainer van Ajax worden!'" Daarom is Spijkerman ook altijd op kantoor. Om zijn mensen voortdurend 'Ga door, ga door!' toe te roepen. Ooit, heel lang geleden, toen één van z'n muzikanten na 12,5 jaar het theater wilde verlaten, was het gedaan met de club. Geen denken aan dat Jack solo zou gaan. Ook is het zeer de vraag of hij aanvoerder kan zijn, zoals een De Mol, zonder zelf in het veld te staan.

Want Jack heeft die lol zelf aan den lijve nodig. Dat zie je op de vloer. Tussen de opnamen van *Echt Waar?!* zit steeds wel zeven minuten omdat de cabaretiers zich voortdurend moeten verkleeden en dan is Jack de gangmaker. Het publiek is geen klapvee, maar maakt hij juist medeplichtig. Want daar, op die kleine vloer, met z'n intieme allen, daar zit Jacks talent en geluk. ■